

MARIEHAMNS FÖRSAMLING

**Protokoll från
kyrkofullmäktiges sammanträde
5/2025**

**Tisdagen den 2 december 2025
kl. 18.30 – 19.54**

**Plats:
Lemböte lägergård**

NÄRVARANDE

Andersson Ulla
Antbrams Kasimir
Beijar Christian
Flink Margareta
Gammals Bror
Johansson Ingemar
Juslin Birgitta
Kjeldsen Ann-Christina
Lindvik Malin
Ringvall Gerd
Sundback Elin
Sundblom Titti
Tikander Solveig
Waller Aino
Westmark Teresa
Westmark Ulf-Peter
Widén Olof
Wikstrand Niclas
Wirta Inga-Britt
ordinarie 19
suppleanter 0
19

Kyrkorådets vice ordförande
Kyrkofullmäktiges viceordförande

Kyrkofullmäktiges ordförande

FRÅNVARANDE

Alin Axa
Ehn Johan
Sewón-Snällström Heidi
Lindström Regina

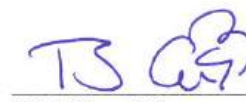
ÖVRIGA NÄRVARANDE

Ekman-Byskata Stina
Lindholm Johan
Puska Mari
Vesa Anna

ekonomichef
personalsekreterare
kyrkoherde
förvaltningssekreterare

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

PARAGRAFER 44 - 51

UNDERSKRIFTER

Olof Widén
ordförande

Anna Vesa
sekreterare

Elin Sundback
protokolljusterare

Titti Sundblom
protokolljusterare

Protokollet framlagt till påseende i pastorskansliet i Mariehamn 04.12.2025 – 12.01.2026, intygar

Kyrkoherde Mari Puska

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

§ 44	Sammanträdet öppnas	5
§ 45	Laglighet och beslutförhet	5
§ 46	Val av protokolljusterare	5
§ 47	Sammanträdesarvoden för de förtroendevalda ör år 2026	6
§ 48	Förslag till externbudget för Mariehamns församling år 2026	8
§ 49	Ärenden för kännedom	12
§ 50	Besvärsanvisning	12
§ 51	Sammanträdet avslutas	12

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

§ 44 SAMMANTRÄDET ÖPPNAS

Kyrkofullmäktiges ordförande förklarar mötet öppnat och kyrkoherde Mari Puska inleder med en andakt.

§ 45 LAGLIGHET OCH BESLUTFÖRHET

Konstateras att kallelsen har varit uppsatt på församlingens anslagstavla från och med den 24 november 2025 och samma dag tillställts samtliga kyrkofullmäktiges medlemmar. Föredragningslista jämte bilagor har tillställts samtliga kyrkofullmäktiges medlemmar den 24 november 2025.

Av kyrkofullmäktiges 23 ledamöter är 19 ordinarie och 0 suppleanter närvarande.

Sammanträdet förklaras lagenligt sammankallat och beslutfört.

§ 46 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE

FÖRSLAG:

Att justera dagens protokoll torde utses Elin Sundback och Titti Sundblom.

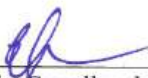
Protokolljustering sker torsdagen den 4 december 2025 kl. 11.00 i pastorskansliet.

Kfmge 02.12.2025, § 46

BESLUT:

Enligt förslag.

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

Kr 21.10.2025, § 124

§ 47 **SAMMANTRÄDESVODEN FÖR DE FÖRTROENDEVALDA
ÅR 2026**

Beredning och tilläggsuppgifter:

Ekonomichef Stina Ekman - Byskata, tel.nr: 536129

Kyrkofullmäktiges beslut, vilket tillämpats sedan år 2002, är att inga förhöjningar av sammanträdesarvodet utgår på grund av sammanträdes längd.

Sammanträdesarvodena för tjänstemän regleras separat i kollektivavtalet.

EKONOMICHEFENS FÖRSLAG:

Kyrkorådet föreslår för kyrkofullmäktige följande:

Följande arvoden erläggs under år 2026 för förtroendevaldas sammanträden i församlingens förvaltningsorgan:

Mom.1

Kyrkofullmäktige, kyrkorådet, kyrkorådets ekonomiska sektion 65,00 €/sammanträde (under perioden år 2015-2022 61,00 €/möte).

Direktioner, kommissioner och valnämndens ledamöter 44,00 €/sammanträde.

Övriga sammankomster, 44,00 €/sammankomst. Dock erläggs arvoden för max. två övriga sammankomster per år (under perioden år 2015-2022 42,00 €/möte).

Mom.2

Till förtroendevald som avlägsnar sig från sammanträde och inte deltar i detsamma under minst hälften av den protokollförda totala sammanträdestiden, erläggs 1 mom. nämnt grundarvode sänkt med 50 %.

Till förtroendevald, vilken fungerar som ordförande för förvaltningsorgan, erläggs till medlem utgående grundarvode förhöjt med 50 %.

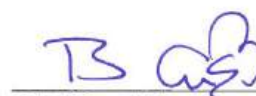
Till kyrkofullmäktiges ordförande och viceordförande erläggs för deltagande i kyrkorådets sammanträden samma arvode som till medlem i kyrkorådet.

Till kyrkorådets viceordförande och annan medlem i kyrkorådet erläggs för deltagande i kyrkofullmäktiges sammanträde arvode enligt samma grunder som till kyrkofullmäktige.

Till kyrkorådsmedlem, vilken på förordnande av kyrkorådet deltar i direktions sammanträde, erläggs arvode enligt samma grunder som till medlem i direktion.

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elm Sundback

Titti Sundblom

Därutöver erhåller kyrkofullmäktiges ordförande ett årsarvode om 810,00 € och kyrkorådets viceordförande erhåller ett årsarvode om 2 570,00 €.

Under den dag eller de dagar som valförrättningar pågår erhåller valnämndens ledamöter och valbiträden ett timmarvode om 17,00 €/timme. Dessa dagar erhåller valnämndens ledamöter inga sammanträdesarvoden.

BESLUT:

Enligt förslag.

Expediering: Löneräknare, bokförare, informatör, förvaltningssekreterare.

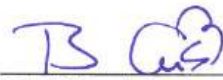
Kfmge 02.12.2025, § 47

BESLUT:

Enligt kyrkorådets förslag.

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

Kr 18.11.2025, § 144

§ 48 FÖRSLAG TILL EXTERNBUDGET FÖR MARIEHAMNS FÖRSAMLING ÅR 2026

Beredning och tilläggsuppgifter:

Ekonomichef Stina Ekman - Byskata, tel.nr: 536129

Kr 21.10.2025, §125

Bilaga

1 & 2/§125/25

Bifogat föredragningslistan (bilaga 1) finns diskussionsunderlaget till församlingens budget 2026 samt verksamhets- och ekonomiplan 2026–2028, vilken upprättats med iakttagande av bestämmelserna i 6 kap. i kyrkoordningen. Bifogat finns även dispositionsplanerna på kostnadsställenivå (bilaga 2).

För varje kalenderår skall en budget uppgöras. Senast i december året före budgetåret skall kyrkofullmäktige godkänna en församlings budget samt verksamhets- och ekonomiplan för tre år. Budgetåret är verksamhets- och ekonomiplanens första år. I budgeten samt verksamhets- och ekonomiplanen godkänns målen för verksamheten och ekonomin.

Budgetförslaget kommer att kompletteras med investerings- och finansieringsdel, samt siffror för den ekonomiska planen åren 2027 och 2028 före den behandlas i KR 18.11.

Budgetförslaget bygger på en skattesats om 1,55 %.

Förändringar jämfört med innevarande års budget kan noteras:

Förvaltning

- kyrkoval anordnas i november 2026

Församlingsverksamhet

- dagklubbens verksamhet avslutas och en del av kostnadsställets kostnader förs över till eftermiddagsklubbar, bland annat lönekostnader för dagklubbsledaren (anställningsgrad 50%).
- en ledare för familjeverksamhet anställs och personalresursen fördelas 50% på vardera kostnadsstället, familjeverksamhet och eftermiddagsklubb.

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

Begravningsväsendet

- avgifterna för begravningsväsendet har granskats och justerats enligt kyrkostyrelsens rekommendationer i cirkulär 15/2024 och 33/2024, med anledning av den minskade statliga finansieringen. Begravningsväsendets serviceavgifter fastställdes av kyrkorådet 30.09.2025, § 103. Kyrkofullmäktige beslutar om avgifter för gravplats vid nästa inplanerade möte 30.10.2025.

Fastigheter

- S:t Görans kyrka får lite extra kärlek inför stundande 100-årsjubileum 2027. Genom investering byts delar av klocktornets kopparplåt samt klocktornets blindfönster och ljudluckor ut. Hängbrädor tjäras och belysningsarmatur till urtavlor byts ut. Ytterdörrarna renoveras/ommålas.
- församlingshemmets dörrar renoveras även de och huvudingången förses med dörrautomatik.
- OVK-obligatorisk ventilationskontroll utförs på Lemböte huvudbyggnad och nya internatet. Renovering av fönster och fönsterdörrar. Alla tak och väggar målas om i nya internatets sovrum.
- Villa Carita genomgår en badrumsrenovering och rörsystem tappvatten inkl. isolering förnyas. Stentrappan ut mot Ålandsvägen byts ut. Oljetank töms i källare.
- OVK-besiktning i Prästgården.

Finansiering

Den kalkylerade externa resultaträkningen i förslaget visar ett underskott om 278 416,84 euro i motsats till rambudgetens underskott om 127 634 euro. Intäkterna i förslaget är 36 750 euro större och kostnaderna 9 150 euro mindre än i rambudgeten. Den stora förändringen i resultaträkningens resultat beror på att kyrkoskatteintäkterna inte förväntas flyta in på 3 100 000 euro nästa år. Enligt den senaste prognosen förväntas skatteintäkterna bli runt 2 900 000 euro för år 2026.

Budgeten finansieras med församlingens kassareserv.

EKONOMICHEFENS FÖRSLAG:

Bifogat diskussionsförslag för Budget 2026 samt verksamhets- och ekonomiplan 2026–2028 godkänns och föreläggs kyrkofullmäktige för diskussion.

BESLUT:

Enligt förslag.

Kfmge 30.10.2025, § 40

BESLUT:

Diskussionsförslag för Budget 2026 samt verksamhets- och ekonomiplan 2026–2028 diskuteras och antecknas till kännedom.

Kr 18.11.2025, § 144

Bilaga
1 & 2/§144/25

Bifogat föredragningslistan (bilaga 1) finns förslaget till församlingens budget 2026 samt verksamhets- och ekonomiplan 2026–2028, vilken upprättats med iakttagande av bestämmelserna i 6 kap. i kyrkoordningen. Bifogat finns även dispositionsplanerna på kostnadsställenivå (bilaga 2).

För varje kalenderår skall en budget göras upp. Senast i december året före budgetåret skall kyrkofullmäktige godkänna en församlings budget samt verksamhets- och ekonomiplan för tre år. Budgetåret är verksamhets- och ekonomiplanens första år. I budgeten samt verksamhets- och ekonomiplanen godkänns målen för verksamheten och ekonomin.

Budgetförslaget bygger på en skattesats om 1,55 procent, enligt beslut i Kyrkofullmäktige 30.10.2025, § 38.

Finansiering

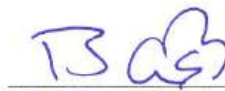
Den kalkylerade externa resultaträkningen i förslaget visar ett underskott om 295 760,84 euro till skillnad från diskussionsunderlagets underskott om 278 416,84 euro. Den primära förändringen avser en minskning i det statliga finansieringsanslaget, i enlighet med regeringens budgetproposition, där en neddragning om 10 miljoner euro föreslås för budgetåret 2026.

Investeringar

För de totala investeringarna under budgetåret 2026 har anslag på sammanlagt 285 000 euro reserverats. Under hela planperioden 2026 – 2028 uppgår investeringarna till totalt 747 000 euro. Investeringarna finansieras med egna medel.

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

EKONOMICHEFENS FÖRSLAG:

Kyrkorådet beslutar föreslå att kyrkofullmäktige godkänner bifogat förslag till budget för år 2026 samt verksamhets- och ekonomiplan för åren 2026–2028.

BESLUT:

Enligt förslag.

Kfmge 02.12.2025, § 48

Elin Sundback föreslår att ett ärende om möjligheten att hyra ut S:t Görans kyrka för kulturevenemang förbereds inför 2027 års budget och verksamhetsplan.

Förslaget vinner inget understöd.

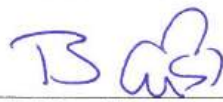
Förslaget förfaller.

BESLUT:

Kyrkofullmäktige besluter att godkänna bifogat förslag till budget för år 2026 samt verksamhets- och ekonomiplan för åren 2026–2028.

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elin Sundback

Titti Sundblom

§ 49 ÄRENDEN FÖR KÄNNEDOM

- Kyrkoherde Mari Puska föreslår att de preliminära datumen för vårens kyrkofullmäktige blir tisdag 12.05 och 02.06 kl. 18.30.

Kfmge 02.12.2025, § 49

BESLUT:

Kyrkofullmäktige antecknar sig ärendet för kännedom.

§ 50 BESVÄRSANVISNING

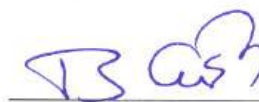
Besvärsanvisning meddelas.

§ 51 SAMMANTRÄDET AVSLUTAS

Ordförande förklarar sammanträdet avslutat kl. 19.54.

Protokolljusterarnas signaturer. Protokollet justerat den 4 december 2025.

Elia Sundback

Titti Sundblom

BESVÄRSANVISNING

Mariehamns församling

Kyrkofullmäktige

Sammanträdesdatum: **02.12.2025** och det paragrafnummer som gäller meddelande av besvärсанvisning i protokollet: **§ 44 - § 51**

1 FÖRBUD MOT ATT SÖKA ÄNDRING

Förbud mot att söka ändring vid beredning och verkställighet

Över följande beslut är det enligt 12 kap. 4 § i kyrkolagen (652/2023) inte möjligt att anföra kyrkobesvär och enligt 2 kap. 6 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) inte är möjligt att anföra förvaltningsbesvär, eftersom besluten endast gäller beredning eller verkställighet. Enligt 146 § 2 mom. 1 punkten i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, upphandlingslagen) får besvär enligt upphandlingslagen inte anföras över ett beslut eller något annat avgörande som enbart gäller beredning av upphandlingsförfarandet.

Paragrafer i protokollet: § 44- 46 och § 49 - 51

Särskilda bestämmelser om förbud mot att söka ändring

1. Enligt 2 kap. 6 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden får ändring inte sökas genom besvär i en förvaltningsintern order om att utföra ett uppdrag eller vidta någon annan åtgärd.
2. Med stöd av 12 kap. 8 § 2 mom. i kyrkolagen får ändring inte sökas genom begäran om omprövning eller kyrkobesvär i ett upphandlingsbeslut, om ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet. Ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet om upphandlingens värde överstiger det tröskelvärde som anges i 25 § i upphandlingslagen. De nationella tröskelvärdena exklusive mervärdesskatt är
 - 60 000 euro (varor, tjänster och projekttävlingar);
 - 150 000 euro (byggentreprenader),
 - 400 000 euro (de social- och hälsovårdstjänster som avses i 1–4 punkten i bilaga E till upphandlingslagen)
 - 300 000 euro (andra särskilda tjänsteupphandlingar som avses i 5–15 punkten i bilaga E till upphandlingslagen) och

- 500 000 euro (koncessioner).

3. Enligt annan lagstiftning får ändring i besluten inte sökas genom besvär.

Paragrafer i protokollet och grunderna för besvärsförbudet:

2 UPPHANDLINGSRÄTTELSE

En part som är missnöjd med den upphandlande enhetens beslut eller ett annat avgörande i upphandlingsförfarandet kan framställa en skriftlig upphandlingsrättelse till den upphandlande enheten (132–135 § i upphandlingslagen). Upphandlingsrättelsen ska sändas till den upphandlande enheten.

Upphandlande enhet: Kyrkorådet i Mariehamns församling

Besöksadress: **Östra Esplanadgatan 6**

Postadress: **Östra Esplanadgatan 6**

E-post: **mariehamns.forsamling@evl.fi**

Yrkande på upphandlingsrättelse ska framställas **inom 14 dagar** efter det att parten har fått del av den upphandlande enhetens beslut eller annat avgörande i upphandlingsförfarandet. Delgivningen anses ha skett den sjunde dagen efter att brevet postades, om det inte visas att den har skett senare. Vid elektronisk delgivning anses parten ha fått del av beslutet den dag det elektroniska meddelandet står till mottagarens förfogande i dennes mottagarapparat på ett sådant sätt att meddelandet kan hanteras. Dagen då meddelandet skickades anses vara en sådan tidpunkt, om det inte ges en tillförlitlig redogörelse om att datakommunikationsförbindelserna inte har fungerat eller om en motsvarande omständighet, som har lett till att meddelandet har nått mottagaren vid en senare tidpunkt.

Upphandlingsrättelsen ska vara framme senast den sista dagen för yrkande av rättelse inom kansliets öppettid. Om den sista dagen för tiden för yrkande på rättelse är senast den sista dagen är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan rättelseyrkan eller besvär inlämnas ännu närmast påföljande vardag. Upphandlingsrättelsen kan på eget ansvar skickas per post, genom bud eller elektroniskt.

Upphandlingsrättelsens innehåll

Av upphandlingsrättelsen ska framgå:

- namnet på den som yrkar på rättelse och den kontaktinformation som behövs för behandlingen av ärendet
- vilket beslut upphandlingsrättelsen gäller
- hurdan rättelse som yrkas

- på vilka grunder rättelse yrkas.

Till upphandlingsrättelsen ska fogas de dokument som åberopas, om inte den upphandlande enheten redan har dessa till sitt förfogande.

Paragrafer i protokollet:

3 BESVÄRSANVISNING

Besvärsmyndighet och besvärstid

a) Kyrko- och förvaltningsbesvär

Följande beslut kan överklagas genom skriftliga besvär.

Besvärsmyndighet och kontaktinformation:

Helsingfors förvaltningsdomstol

Besöksadress: Banbyggarvägen 5 00520 Helsingfors

Postadress: Banbyggarvägen 5 00520 Helsingfors

E-post: helsinki.hao(at)oikeus.fi

Besvär kan även lämnas in via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst på adressen

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kyrkobesvär, paragrafer i protokollet: § 47 - § 48

Förvaltningsbesvär, paragrafer i protokollet:

Besvärstiden är **30 dagar** från delfåendet av beslutet.

Beräkning av tiden för sökande av ändring

Besvärstid och tid för rättelseyrkande räknas från dagen för delfåendet, denna dag undantaget.

Om inte något annat visas anses en part ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet postades, vid den tidpunkt mottagningsbeviset visar eller vid den tid som antecknats på ett separat intyg över delfående. Vid elektronisk delgivning anses parten ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet skickades, om inte något annat visas. En församlingsmedlem anses ha fått del av ett beslut den sjunde dagen efter det att protokollet offentliggjordes i det allmänna datanätet. Om den sista dagen för sökande av ändring är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan rättelseyrkan eller besvär inlämnas ännu närmast påföljande vardag.

b) Besvär hos marknadsdomstolen

Besvär ska lämnas in skriftligen **inom 14 dagar** från det att anbudssökanden eller anbudsgivaren i fråga delgetts upphandlingsbeslutet jämte besvärсанvisning.

Om den upphandlande enheten efter upphandlingsbeslutet har ingått ett upphandlings- eller koncessionsavtal med stöd av 130 § 1 eller 3 punkten i upphandlingslagen utan att iaktta väntetiden, ska besvär anföras inom 30 dagar från det att anbudsgivaren har delgetts beslutet jämte besvärсанvisning.

Besvär hos marknadsdomstolen ska anföras senast inom sex månader från det att upphandlingsbeslutet fattats i det fall att anbudssökanden eller anbudsgivaren har delgetts upphandlingsbeslutet jämte besvärсанvisning och beslutet eller besvärсанvisningen har varit väsentligen bristfälliga.

En anbudssökande eller anbudsgivare anses ha fått del av ett beslut den sjunde dagen efter det att brevet sändes, om det inte visas att delgivningen skett senare. Vid elektronisk delgivning anses parten ha fått del av beslutet den dag det elektroniska meddelandet står till mottagarens förfogande i dennes mottagarapparat på ett sådant sätt att meddelandet kan hanteras. Dagen då meddelandet skickades anses vara en sådan tidpunkt, om det inte ges en tillförlitlig redogörelse om att datakommunikationsförbindelserna inte har fungerat eller om en motsvarande omständighet, som har lett till att meddelandet har nått mottagaren vid en senare tidpunkt.

Den som söker ändring i ett upphandlingsärende ska dessutom skriftligt underrätta den upphandlande enheten om att ärendet förs till marknadsdomstolen. Den upphandlande enheten ska underrättas på den adress enheten uppgett senast när besvären om upphandlingen lämnas till marknadsdomstolen. Den upphandlande enhetens kontaktinformation anges ovan vid informationen om upphandlingsrättelse.

En upphandlande enhets beslut eller annat avgörande i upphandlingsförfarandet som påverkar den anbudssökandes eller anbudsgivarens ställning kan enligt upphandlingslagen överklagas genom besvär hos marknadsdomstolen. Besvär hos marknadsdomstolen kan inte anföras över ett sådant beslut eller annat avgörande av den upphandlande enheten som gäller 1) enbart beredning av ett upphandlingsförfarande, 2) att upphandlingskontraktet inte delas upp i olika delar med stöd av 75 § i upphandlingslagen eller 3) att som grund för valet av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet i enlighet med 93 § i upphandlingslagen används enbart lägsta pris eller kostnader. Ärendet kan föras till marknadsdomstolen om upphandlingens värde överstiger det tröskelvärde som anges i 25 § i upphandlingslagen.

Paragrafer i protokollet: § 15

Marknadsdomstolens kontaktinformation

Besvären ska tillställas marknadsdomstolen på adressen:

Postadress: **Banbyggargvägen 5, 00520 HELSINGFORS**

Besöksadress: **Banbyggargvägen 5, 00520 Helsingfors**

telefonväxel **029 56 43300**

Fax: **029 56 43314**

E-postadress: markkinaoikeus@oikeus.fi

Besvär kan även lämnas in via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst på adressen

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

4 BESVÄRENS INNEHÅLL OCH BILAGOR SAMT INLÄMNANDE AV BESVÄR OCH RÄTTEGÅNGSAVGIFT

Besvärens innehåll

I besvären ska följande anges:

- ändringssökandens namn och kontaktinformation
- postadress och eventuell annan adress till vilken rättegångshandlingarna kan sändas
- e-postadress, om besvärsmyndighetens beslut kan delges elektroniskt
- det beslut i vilket ändring söks
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas
- grunderna för yrkandena
- vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Ändring av kontaktuppgifterna ska utan dröjsmål anmälas till besvärsmyndigheten medan besvären är anhängiga.

Bilagor till besvären

Till besvären ska fogas:

- det överklagade beslutet jämte besvärсанvisning
- utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet eller annan utredning om när besvärstiden börjar
- handlingar som åberopas till stöd för yrkandet, om inte dessa redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Ombud ska bifoga fullmakt. Om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat, behöver fullmakt dock inte uppvisas i de situationer som avses i 32 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Inlämnande av besvär

Besvärshandlingarna ska inom besvärstiden lämnas in till den besvärsmyndighet som anges i beslutet. Besvärshandlingarna kan på eget ansvar sändas per post, genom bud eller elektroniskt. Handlingarna ska postas i så god tid att de hinner fram innan pastorsexpeditionen stänger den sista dagen av besvärstiden. Om den sista dagen för anhängiggörande är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan begäran om omprövning eller handlingarna inlämnas till marknadsdomstolen ännu närmast påföljande vardag. Ett elektroniskt meddelande anses ha kommit in till en myndighet när det finns tillgängligt för myndigheten i en mottagaranordning eller ett datasystem på ett sådant sätt att meddelandet kan behandlas.

Rättegångsavgift

Enligt 2 § i lagen om domstolsavgifter (1455/2015) tas en rättegångsavgift ut av den som anför besvär, om inte något annat följer av lagens 4, 5, 7, 8 eller 9 §. Enligt 1 § i justitieministeriets förordning om justering av avgifter enligt 2 § i lagen om domstolsavgifter (1122/2021) är rättegångsavgiften i förvaltningsdomstolen 270 euro och i marknadsdomstolen 2 120 euro. Behandlingsavgiften vid marknadsdomstolen är emellertid 4 240 euro om värdet av upphandlingen är minst 1 miljoner euro och 6 350 euro om värdet av upphandlingen är minst 10 miljoner euro. Aktuell information om rättegångsavgifterna finns här: [Avgifter - Tuomioistuinlaitos \(oikeus.fi\)](https://oikeus.fi/fi/asiointi/asiointi-tyydytykskysymys/asiointi-tyydytykskysymys).

En detaljerad besvärсанvisning bifogas protokollsutdraget.